

De zee is op haar zij gaan liggen. Verticaal. Een wolkje stijgt als stoom omhoog langs de vloedlijn. Ik had de bovenste foto van het pakje een kwartslag gedraaid, waardoor het hele strand rechtop stond. Valerie is meegedraaid en lijkt ruggelings opwaarts te wandelen. Naast de foto ligt een rood elastiekje. Het heeft zichzelf opgerold tot een dubbele ring van Möbius.

Ik herinner me dat ik net na het nemen van die foto op mijn rechterzijde was gaan liggen tot mijn slaap het warme zand raakte. Links en rechts werden boven en onder. Zij was op de waterlijn aan het lopen en in de wisselende weerspiegeling van de zon op de golven leek het alsof ze met schokjes voortbewoog. Als bij toeval klonken net op dat moment vanop de dijk flarden van het sinds vorig jaar immens populaire *Walk Like An Egyptian* van The Bangles.

Ik ontmoette haar een half jaar daarvoor in Ieper. Dat was toen ik op een avond meeding met Kristof en ik had op voorhand kunnen weten dat we de nacht zouden eindigen tussen zwetende lichamen op een glibberige dansvloer bij muziek van David Bowie en Peter Gabriel op wat toen een T-dansant heette, het was die tijd. Het had geen zin te proberen Kristof af te houden van de Ieperse meisjes en te veel drank, of de combinatie daarvan: Gina, Sas-Pils, Arianne, Horse-Ale, Martine, mazout, Jenny, Primus Pils, Grietje, 't Katje, het was een eideloze avond. Ik hield hem vanop afstand in het oog en rookte een dun sigaartje. Van sigaretten hield ik niet. Mijn ogen prikten, de hele dansvloer was gehuld in een blauwgrijs waas,

het was die tijd. De deinende massa van uitsluitend strak in het zwart geklede figuren bewoog in de rook van tientallen sigaretten en één dun sigaartje. Stroboscopen en discobollen zwierden onafgebroken rond en strooiden confetti van licht over de ritmisch rondkolkende bende. Op de achtergrond, half uit beeld, stond iemand als Bevernage de halve bak bier uit te braken die hij in zijn lompe lijf had gegoten terwijl Coornaert ernaast zijn beklag deed over het uitblijven van Duran Duran. Het leek wel Raeckelboom in wiens oor hij stond te roepen en die laatste draaide zijn ene arm in de lucht alsof hij een onzichtbare vlag rondzwaaide. Hij schokte verder en verder de dansvloer op, met dichtvallende oogleden en almaar spastischer dansend in zijn eigen, afgesloten universum. Hij tolde steeds tomelozer rond in een dampkring van alcohol alsof hij daarmee de blauwe plekken van zijn lijf schudde die zijn vader er wellicht nog altijd op schilderde met de blote hand. Niettemin zou Raeckelboom intussen oud en groot genoeg moeten zijn om diezelfde vader met gemak in één keer dood te meppen.

Toen stond Valerie voor me. De rest van de avond zag ik Kristof niet meer, noch Bevernage, Coornaert, Raeckelboom of de rest van de lallende zatlappen. Waren zij er wel? Of was ik omringd door mensen die op hen leken? Vanaf het ogenblik dat zij in beeld was gekomen en in één tel alle klank en licht op pauze zette, was het niet langer van belang wie er nog rondliep. Alles aan de rand vervaagde, mijn vrienden werden achtergrond. Alleen wij tweeën bestonden nog. We dronken en dansten niet meer. Een dun sigaartje lag, half opgerookt en door een Dr. Martens platgetrapt, op de smerige betontegels van het jeugdhuis. De muziek verstilde niet, maar leek achteruit te wijken, tot een stroom van stremmende ritmes en stolende beats op de achtergrond. Het leven buiten ons twee vertraagde en klonk gedempt. Wat wij elkaar vertelden, overstem-

de het doffe gebonk van bassen en drums dat van diep onder de grond scheen te komen en we zwoeren stilzwijgend nooit meer uit te gaan met dat gezelschap ver beneden ons. Wij waren één geworden. Dit was onze tijd.

Vanaf dat moment gingen wij samen uit eten. We kozen kleren voor elkaar en lazen tegelijk hetzelfde boek. Ik kocht bij De Slegte voor wat kleingeld *Vijftwintig manieren om een sjaaltje te knopen* voor haar en zij *Steunbeen en speelbeen in de fotografie* voor mij. We keken tv vanuit de sofa terwijl zij haar benen op die van mij legde. Nieuwslezer Bavo Claes liet weten dat Johnny Logan voor Ierland het Eurovisiesongfestival gewonnen had en dat Liliane Saint-Pierre de elfde plaats had behaald met *Soldiers Of Love*, terwijl Rudolf Hess dit heuglijke nieuws moest missen omdat hij zich op dat ogenblik aan een elektriciteitskabel verhing in het tuinhuis van de Spandaugevangenis. Dit was de tijd waarin Lynn Wesenbeek Miss België werd en van vluchtelingenkampen in Libanon, hoewel die van alle tijden zijn, net zoals onze liefde voor elkaar dat was, zo dachten wij toen. Het was de tijd waarin de backhand van Martina Navratilova langzaamaan verzwakte en Steffi Graf op Roland Garros en Wimbledon meer en meer op de voorgrond kwam. Het was de tijd waarin Jan Ceulemans het Belgische voetbal domineerde en het jaar dat Valerie en ik samen gingen joggen in fluo-groene trainingspakken. Met door Adi Dassler ontworpen wit-blauwe trainers liepen we naast elkaar onder de paardenkastanjes van het Astridpark, twee ademluimen in de ochtendkou. Het was het jaar waarin Jef Cassiers stierf en Simon Carmiggelt de geest gaf en het jaar waarin wij *De Stoel Van Stanislawski* van Guido van Meir gingen zien in het Antwerps Raamtheater. Het was het jaar nadat het Griekse Kalamata ten prooi viel aan aardbevingen en wij wat later samen deelnamen aan de collecte die voor de slachtoffers gehouden werd. We lachten

toen bleek dat zij in haar omslagen meer dan het dubbele had verzameld dan ik. Wie kon haar iets weigeren? Het was het jaar waarin we planden om de komende zomer naar het festival van Dranouter te gaan om er Steeleye Span te zien optreden, de tijd dat George Michael *I Want Your Sex* zong en Valerie en ik hetzelfde dachten.

Sometimes you think you're gonna get it but you don't and that's just the way it goes, zong hij, maar dat geloofden wij niet. Wij vertrouwden elkaar blindelings en er kwam niet één ogenblik, niet één tel ook maar iets van twijfel in ons op.

Het was het eerste jaar dat de verkoop van cd's groter was dan die van vinylplaten, had Bavo Claes verteld, maar ook muziekcassettes bestonden nog. Het was het bouwjaar van de Porsche Ferrari F40 en het jaar waarin de Nederlandse stormvloedkering werd afgewerkt, het jaar van de Belgische afstammingswet die het onderscheid tussen huwelijkse en onhuwelijkse kinderen afschafte. Was Kristof hier nog, hij zou het geweten hebben.

Dit was de tijd dat de Vlaamse regering overwoog om vóór de Belgische Noordzeekust een afvaleiland te bouwen en tevens de tijd dat Thatcher en Mitterand het startschot gaven om een kanaaltunnel te graven. Terzelfdertijd zonk de *Herald Of Free Enterprise* en liet bijna tweehonderd man achter in datzelfde koude water.

Het was die tijd.

Valerie kwam vanaf de vloedlijn naar me toe terwijl ik opnieuw rechtop ging zitten. Zand kleefde aan mijn rechterwang. De zee kwam weer horizontaal te liggen, open en breed onder de lichtbewolkte hemel die tijdens het zakken van de zon het strand laag tegenlicht gaf en elke schelp een streepje schaduw trok op het natte strand. Ik keek op naar haar bijna naakte

lichaam dat nergens anders scheen thuis te horen dan waar het nu lag, naast mij. Ze had gezwommen. Ze rilde zachtjes toen ze uit het water kwam, al was het nog vroeg in het voorjaar en deed de zon die dag haar best om het strand op te warmen tot net boven de twintig graden. Ik zag haar dichterbij komen als Venus zelf; een vrouw van zeldzame en klassieke schoonheid, die zich langzaam uit het water ophief, als herboren naar me toe stapte en naast me kwam liggen. Zij was een van de mooiste vrouwen die ik ooit had gezien. Haar lange natte haren lagen gracieus over haar schouders gedrapeerd en bewogen zachtjes in de wind die van over miljoenen hectaren zout water het land kwam binnengewaaid. Ze vlijde zich neer in de houding van de zeemeermin die wat verder op het strand lag, door een vlijtige vader kunstig geboetseerd met vochtig zand. Kinderen met kleurrijke rennerspetjes en roodverbrande kuiten stonden zich eraan te vergapen; ik keek naar Valerie.

Ze lag languit op de meest tere huid van de aarde, waarop de oceaan bij wijze van onmetelijke maritieme voorhuid rustig af en aan spoelde en daarmee elke twaalf uur klaarkwam.

Haar adem bewoog zachter dan de wind. Een wolk schoof voor de zon en de witte haartjes op de strakke huid rond haar navel kwamen overeind. Zoals wij daar lagen leek het alsof dat voor altijd zo zou blijven. Niets herinnerde mij hier aan de parasols die ik eerder op de dag had gezien, de softijsmachines, sandalen, witte sokken en plastic terrasmeubelen. Ik had braadworstenwalm getrotseerd en het lawaai van gillende kleuren doorstaan. Ik was bijna misselijk geworden bij het zien van zoveel slagroom en de sporen van gemorste frisdrank op het klamme imitatieleer langs de muren van ordinaire cafés, maar ik hield mij sterk. Ik doorstond het gekwek van bejaarden, gezeur om te weinig ijsblokjes, geneuzel over te veel en te vroege wespen, het getingel van de kusttram, billenkarren,

go-carts. Zij had erop aangedrongen om per fiets naar zee te komen hoewel ze al bijna een jaar wist dat ik daar niet van hield. Alleen om bij haar te zijn overleefde ik de zee van felgekleurde verveling die over me heen vloeide.

Dat simpele feit bevestigde mijn vermoeden. Naar de buitenwereld leek het misschien alsof het onze tijd was. Het scheen alsof, voorlopig nog althans. Maar het was niet meer. Toen ze die dag naast me was komen liggen was dat louter en alleen omdat haar badhanddoek daar op haar lag te wachten. Dat voelde ik, ik maakte mij niet langer illusies. Onze tijd was voorbij. *There's little things you hide*, had George Michael gezongen, *there's boys you can trust and girls that you don't*.

Was er een ander? Wat verborg ze voor mij? Kon ik haar vertrouwen? Ik stak mijn beide handen diep in het zand toen ik naast haar lag en zij me toch niet meer aankeek. Ik duwde ze steeds dieper om te laten zien dat ik ontspannen was en alle tijd had voor dit soort spel. Wilde ik de indruk wekken letterlijk iets om handen te hebben? Aanraking door de aarde zelf bijvoorbeeld; een aarding? De koelte van het zand omsloot mijn handen en ik vroeg me af waaraan zij dacht.

Zeker niet aan jou, had ze kunnen antwoorden, maar dat deed ze niet omdat ik haar niets had gevraagd.

Een reddersfluitje snerpde; een rode vlag wapperde heen en weer in de late, strakke bries, iemand zwom te ver in zee.

Lig mij niet zo te begluren, had ze me ook kunnen zeggen, maar dat deed ze niet omdat haar ogen dicht waren. Zo vroeg op het jaar was de zon al onverwacht fel terwijl ze nog laag aan de hemel stond. In combinatie met de weerkaatsing op het water en het lichtgekleurde zand zorgde dat voor een zeldzaam licht. Het speet me dat ik geen beter fototoestel en een set lenzen had meegebracht.

Neem niet voortdurend stiekem foto's van me, had ze dan kunnen zeggen.

Een kleuter gilde van pret en een rode plastic bal vloog rake-
lings boven mijn hoofd. Een vader vloekte. Een moeder troost-
te. Het was, decennia emancipatie ten spijt, nog steeds die tijd.

Ik gluur niet, dacht ik, ik denk, ik spreek met m'n ogen.
Waarom zeg jij niks? Was dit alles dan niets geweest? Samen
naar het theater, samen uit eten, drinken, samen de nieuwste
plaat van Steve Winwood kopen, door het park lopen en lachen.
Had het dan nergens toe gediend dat ik zo vaak de moeite deed
om helemaal naar zee te komen fietsen?

Een grote, zwarte hond liep wild spetterend door de lauwe
strandplassen, ik rook zijn natte vacht. Ik dacht aan natte sok-
ken, verschaald bier en vochtig stro van een beestenhok.

Dan is dat dit keer anders, had een van haar antwoorden
kunnen zijn die mij de laatste tijd wel vaker opvielen. Sinds
wanneer? Sinds maart? Februari? Sinds het begin van het jaar?
Zij stond op en terwijl ze de strandhanddoek uitschudde, voel-
de ik korrels zand tegen me aan striemen. Onzichtbare zweep-
jes geselden mij zachtjes op tientallen plekken tegelijk.

Ze trok haar rode T-shirt aan en een blauw-gele short met
tientallen Keith Haring-mannetjes in allerlei poses: recht-
opstaand, ondersteboven, ruggelings omhoog krieuwelend of
op Egyptische wijze met de onder- en bovenarmen in een
rechte hoek.

Is er een ander in jouw leven? Als dat zo is, zeg het me dan,
dacht ik, maar durfde haar die vraag niet te stellen. En ik glim-
lachte gemaakt toen we het strand verlieten. Ik schoof lang-
zaam mijn arm over haar schouder en verwachtte half en half
dat ze zou zeggen: 'Nee Nico, niet nu,' terwijl we het hoge
duinpad opliepen en ik tussen twee bossen helmgras kon neer-
kijken op de plaats waar we op het strand hadden gelegen. De
rode bal, de vlag en de langharige hond waren verdwenen. Het
strand liep langzaam leeg. Ik had niet verwacht dat ik van hier-

boven de kuiltjes zou kunnen zien die ik had gegraven. Het leken twee donkere stippen in een woestijn.

Zolang de zee horizontaal ligt zal ik van je houden, wilde ik haar horen zeggen.

Intussen gilden steeds minder kinderen, koelboxen gingen dicht en vrouwen kleedden zich weer aan, omhuld door grote badhanddoeken terwijl vaders met spiedende blik het zand uit witte sokken schudden. Onze schaduwen werden langer naarmate we verder van de zee liepen en de dijk in zicht kwam. Wij werden twee lange, donkere vlekken op de grond met daartussen een heldere streep, een tralie van licht die met ons mee schoof.

Onze fietsen stonden tussen tientallen andere langs de Zeedijk in de late middagzon. Mijn oog viel op een drietal tandems, waarvan één in felle kleuren was geschilderd en rond het stuur versierd met zijden bloemen. Terwijl ik mij vooroverboog om mijn fietsslot los te maken kwamen twee witte sokken in sandalen in beeld. Een paar roodverbrande benen stak eruit en vanuit een ooghoek zag ik een roze, geruite broek. De rest wilde ik niet eens zien.

‘Kijk Anneke,’ kwaakte een stem boven mij, ‘ziet ge dat? *De zee verticaal gezien.*’

Ik richtte mij op en zag het koppel omhoog staren naar een monumentale sculptuur boven de kleedcabines van het openluchtwembad.

‘Pas nieuw,’ zei de man, die ronde wangen had en een te brede mond, ‘... en van Paul Baeteman, staat eronder.’ Hij keek naar zijn Anneke om te controleren of ze wel oplette. Het was een klein en mager vrouwtje, zag ik, gelig getaand. Alsof er een zeemvel over een skelet was gespannen. Zou er een genaai-de naad over haar rug lopen?

Hij zei: ‘De zee verticaal, Anneke, rechtop dus!’ Ontdaan keek zij hem aan.